

سازمان بین‌المللی دریانوردی

در بستر کنوانسیون حقوق دریاها

مؤلفان:

دکتر سید باقر میرعباسی

استاد تمام و عضو هیئت علمی دانشکده حقوق و علوم سیاسی دانشگاه تهران

دکتر حمید ضابط کبرپور

پژوهشگر حوزه حقوق بین‌الملل

مجمع علمی و فرهنگی مجد

سرشناسه	: میرعباسی، سیدباقر،
عنوان و نام پدیدآور	: سازمان بین‌المللی دریانوردی / مؤلفان سیدباقر میرعباسی، حمیدرضا کبریپور.
مشخصات نشر	: تهران: مجد، ۱۳۹۸.
مشخصات ظاهری	: ۲۵۲ ص.
شابک	: ۹۷۸-۶۲۲-۲۲۵-۳۷۱-۴
وضعیت فهرست نویسی	: فیبا
یادداشت	: کتابنامه: ص. ۲۵۴-۲۳۰.
موضوع	: سازمان بین‌المللی دریانوردی
موضوع	: International Maritime Organization
موضوع	: حقوق بین‌الملل دریاها
موضوع	: (Access to the sea (International law
ناشر	: اکبریپور، حمیدرضا،
ردیف پندگی	: VK1۴۵
ردیف پندگی	: ۶۲۳/۸۹
شماره کتابشناسی	: ۵۹۶۸۵۳۱

هرگونه تکثیر در این کتاب بدون اجازه پدیدآورنده یا ناشر، خلاف قانون، شرع و اخلاق است. موارد خلاف این به دفتر مرکزی «مجد» گزارش فرماید.

سازمان بین‌المللی دریانوردی

در بستر کنوانسیون حقوق دریاها

مؤلفان: دکتر سیدباقر میرعباسی / دکتر حمیدرضا اکبریپور

انتشارات مجد

چاپ اول: ۱۳۹۸ تعداد: ۵۰۰ نسخه

حق چاپ محفوظ و منحصراً برای ناشر است.

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۲۲۵-۳۷۱-۴

ISBN: 978-622-225-371-4

دفتر مرکزی مجد:

تهران، میدان انقلاب، تقاطع خیابان منیری جاوید و شهدای ژاندارمری، پلاک ۵۷

تلفن و دورنگار: ۶۶۴۹۵۰۳۴ - ۶۶۴۱۲۰۷۸ - ۶۱۹۶۳۳۸۶

فروشگاه: تقاطع خیابان منیری جاوید و شهدای ژاندارمری، پلاک ۵۹

تلفن: ۶۶۴۸۶۸۷۴ - ۶۶۴۰۹۴۲۲

www.majdlaw.com

E- mail: info@majdlaw.com

کانال رسمی انتشارات مجد در تلگرام: @majdlaw

فهرست مطالب

پیشگفتار.....	۹
مقدمه.....	۱۱
فصل اول: تاریخچه شکل‌گیری سازمان بین‌المللی دریانوردی.....	۱۵
۱- اهمیت استراتژیک دریا و راه‌های دریایی.....	۱۵
۱-۱- دریا و ماهیگیری.....	۱۵
۱-۲- دریا و تجارت و حمل و نقل.....	۱۷
۱-۳- دریا و قدرت نظامی.....	۱۹
۱-۴- دریا و تابع بستر و زیربستر دریا.....	۲۳
۱-۵- سایر مباحث.....	۲۴
۲- همکاری‌های خارج سازمان در جهت استفاده از دریا.....	۲۵
۲-۱- دوران باستان.....	۲۵
۲-۲- قرون وسطی.....	۲۶
۲-۳- عصر جدید.....	۲۸
۳- سازمان‌های دریایی ماقبل سازمان بین‌المللی مشورتی دریایی.....	۳۴
۳-۱- اتحادیه بین‌المللی بیمه دریایی.....	۳۵
۳-۲- انجمن جهانی زیرساخت‌های حمل و نقل آبی.....	۳۷
۳-۳- کمیته بین‌المللی دریایی.....	۳۸
۳-۴- شورای بین‌المللی دریایی و بالتیک.....	۴۲
۳-۵- شورای متحد حمل و نقل دریایی.....	۴۴
۳-۶- اتاق بین‌المللی کشتیرانی.....	۴۵
۳-۷- سازمان بین‌المللی هیدروگرافی.....	۴۸
۳-۸- سازمان ارتباطات و حمل و نقل وابسته به جامعه ملل.....	۵۰
۳-۹- قدرت دریایی متحد.....	۵۱
۳-۱۰- شورای متحد مشورتی دریایی.....	۵۲
۳-۱۱- شورای موقت مشورتی دریایی.....	۵۳
۴- شکل‌گیری سازمان بین‌المللی دریانوردی.....	۵۴
۴-۱- اقدامات مقدماتی.....	۵۴
۴-۲- کنفرانس ۱۹۴۸ میلادی در ژنو.....	۵۵
۴-۳- لازم‌الاجرا شدن کنوانسیون سازمان بین‌المللی مشورتی دریانوردی (ایمکو).....	۵۶

۵۷.....	۵- اصلاحات وارده بر کنوانسیون ایملو
۶۰.....	۶- اهداف
۶۱.....	۷- اعضای ایملو
۶۳.....	فصل دوم: ماهیت و شخصیت حقوقی بین‌المللی سازمان بین‌المللی دریانوردی
۶۳.....	۱- اهمیت ماهیت و شخصیت حقوقی بین‌المللی
۶۴.....	۲- تاریخچه سازمان‌های بین‌المللی
۶۴.....	۱-۲- سازمان‌های بین‌المللی؛ قبل از جنگ جهانی اول
۶۵.....	۲-۲- سازمان‌های بین‌المللی؛ پس از جنگ جهانی اول
۶۷.....	۳- سازمان‌های بین‌المللی دولتی
۶۷.....	۱-۲- تعریف سازمان بین‌المللی دولتی
۶۷.....	۲-۳- شخصیت حقوقی سازمان‌های بین‌المللی دولتی
۶۹.....	۴- سازمان‌های بین‌المللی غیردولتی
۶۹.....	۱-۴- تعریف سازمان بین‌المللی غیردولتی
۷۰.....	۲-۴- شخصیت حقوقی سازمان‌های بین‌المللی غیردولتی
۷۳.....	۵- ماهیت و شخصیت حقوقی بین‌المللی ایملو
۷۳.....	۱-۵- ماهیت ایملو
۷۴.....	۲-۵- شخصیت حقوقی بین‌المللی ایملو
۷۷.....	فصل سوم: ساختار و تعاملات بین‌المللی سازمان بین‌المللی دریانوردی
۷۷.....	۱- ساختار سازمان بین‌المللی دریانوردی
۷۷.....	۱-۱- ارکان اصلی
۷۷.....	۱-۱-۱- مجمع
۸۰.....	۱-۱-۲- شورا
۸۳.....	۱-۱-۳- کمیته ایمنی دریانوردی
۸۶.....	۱-۱-۴- کمیته امور حقوقی
۸۸.....	۱-۱-۵- کمیته حفاظت از محیط زیست دریایی
۹۰.....	۱-۱-۶- کمیته همکاری فنی
۹۲.....	۱-۱-۷- کمیته تسهیل
۹۳.....	۱-۱-۸- دبیرخانه
۹۷.....	۱-۲- ارکان فرعی
۹۷.....	۱-۲-۱- کمیته‌های فرعی
۹۹.....	۱-۲-۲- کمیته فرعی تجهیزات و سیستم‌های کشتی
۱۰۰.....	۱-۲-۳- کمیته فرعی طراحی و ساختار کشتی

۱-۲-۴-	کمیته فرعی دریانوردی، ارتباطات و تجسس و نجات.....	۱۰۰
۱-۲-۵-	کمیته فرعی پیشگیری از آلودگی و مقابله با آن.....	۱۰۱
۱-۲-۶-	کمیته فرعی حمل کالاها و کانتینرها.....	۱۰۲
۱-۲-۷-	کمیته فرعی اجرای اسناد.....	۱۰۴
۱-۲-۸-	کمیته فرعی عامل انسانی، آموزش و نگهداری.....	۱۰۵
۱-۲-۹-	گروه‌های کاری.....	۱۰۵
۱-۳-	نهادهای وابسته.....	۱۰۹
۱-۳-۱-	دانشگاه جهانی دریانوردی.....	۱۰۹
۱-۳-۲-	موسسه بین‌المللی حقوق دریایی.....	۱۱۳
۱-۳-۳-	آکادمی بین‌المللی ایمنی، امنیت و محیط‌زیست دریایی (آکادمی بین‌المللی دریانوردی).....	۱۱۶
۲-	عضویت خلیج، اخراج و تعلیق.....	۱۱۸
۱-۲-	عضویت.....	۱۱۸
۲-۲-	خروج.....	۱۱۹
۳-۲-	اخراج.....	۱۱۹
۴-۲-	تعلیق.....	۱۲۰
۳-	انواع اسناد.....	۱۲۰
۱-۳-	کنوانسیون‌ها و پروتکل‌ها.....	۱۲۰
۲-۳-	ره‌نمودها، توصیه‌ها و غیره.....	۱۲۱
۳-۳-	کُدها.....	۱۲۲
۴-	حل و فصل اختلافات.....	۱۲۳
۵-	ارتباط با سازمان‌های بین‌المللی.....	۱۲۷
۱-۵-	سازمان‌های بین‌المللی دولتی.....	۱۲۷
۱-۱-۵-	سازمان ملل متحد و آژانس‌های تخصصی.....	۱۲۷
۱-۱-۵-۱-	همکاری ایمو با ارگان‌های سازمان ملل متحد.....	۱۲۷
۱-۱-۵-۲-	همکاری ایمو با آژانس‌های تخصصی سازمان ملل متحد.....	۱۳۰
۱-۱-۵-۳-	همکاری مشترک ایمو با آژانس‌های تخصصی و ارگان‌های سازمان ملل متحد.....	۱۳۲
۱-۱-۵-۴-	همکاری با دبیرخانه کنوانسیون‌های سازمان ملل متحد.....	۱۳۴
۱-۵-۲-	سایر سازمان‌های بین‌المللی دولتی.....	۱۳۵
۲-۵-	سازمان‌های بین‌المللی غیردولتی.....	۱۳۷

فصل چهارم: عملکرد سازمان بین‌المللی دریانوردی در بستر حقوق دریاها..... ۱۴۱

۱- حقوق دریاها ۱۴۱

۱-۱- قبل از کنوانسیون حقوق دریاها مصوب ۱۹۸۲ میلادی ۱۴۱

۱-۲- کنوانسیون سازمان ملل متحد برای حقوق دریاها مصوب ۱۹۸۲ میلادی ۱۴۳

۲- زمینه‌های کاری مشترک ایمو و کنوانسیون حقوق دریاها ۱۴۵

۲-۱- ارجاع به ایمو در کنوانسیون حقوق دریاها ۱۴۶

۲-۲- طبقه‌بندی ارتباط ایمو با کنوانسیون حقوق دریاها ۱۵۱

۲-۲-۱- بعد کارکردی ۱۵۱

۲-۲-۲- ایمو به عنوان سازمان صلاحیت‌دار ۱۵۲

۲-۲-۱- ایمو به عنوان منبع قوانین و استانداردهای بین‌المللی ۱۵۳

۲-۲-۳- ایمو به عنوان حمایت‌کننده و تسهیل‌کننده اجرای قوانین و

مقررات ۱۵۴

۲-۲-۲- در منظر موضوعی ۱۷۱

۲-۲-۲-۱- جلوگیری از آلودگی دریایی ۱۷۲

۲-۲-۲-۲- مسائلی ناشی از آلودگی دریایی ۱۸۷

۲-۲-۲-۳- ایمنی دریایی ۱۹۵

۲-۲-۲-۴- امنیت دریایی ۲۰۹

منابع و مآخذ ۲۲۹

پیشگفتار

سازمان ملل متحد و نهادهای وابسته و زیرمجموعه این سازمان به عنوان مهم‌ترین تشکیلات بین‌المللی در عرصه جهانی شناخته می‌شوند. در کنار ارگان‌های این سازمان، آژانس‌های تخصصی نیز به عنوان ابزارهای متخصص سازمان ملل در زمینه‌های گوناگون ایفاء نقش می‌کنند. یکی از مهم‌ترین این آژانس‌های تخصصی، سازمان بین‌المللی دریانوردی است. این سازمان با توجه به اینکه نهاد دارای صلاحیت و مرجع در زمینه امور دریایی است دارای اهمیت بسیاری در تعاملات جهانی است. تدوین، تصویب و ترویج قوانین و مقررات بین‌المللی در حوزه ایمنی، امنیت و محیط زیست دریایی، این سازمان را در راس توجهات بین‌المللی قرار داده است. به طور حتم این توجهات در سطح آکادمیک نیز وجود داشته و دارد. بر همین اساس پژوهش‌های متنوعی بر مبنای توصیف و تحلیل این سازمان به زبان‌های گوناگون به رشته تحریر در آمده است. اما دسترسی به منبع فارسی قابل اعتنا و اتکاء در باب این سازمان همواره دغدغه نویسندگان بوده است. بر همین مبنای این پژوهش که در نوع خود از اولین پژوهش‌های تفصیلی آکادمیک به زبان فارسی در باب این سازمان است می‌تواند به درک و شناخت نسبتاً کاملی از این سازمان منجر شود. همچنین بررسی و توصیف و تحلیل تاریخچه، اهمیت، ساختار و عملکرد این سازمان، خواننده را به درک جامعی از سازمان و مجموعه فعالیت‌های گسترده آن در زمینه دریاهای می‌رساند. این شناخت توانمند ساختار سازمان و عملکرد آن با ثبات می‌شود تا تجسم کارکرد این رژیم بین‌المللی دریایی به وضوح و با شفافیت بیشتر شکل گیرد و در نتیجه تحلیل آن تسهیل شود.

کتاب حاضر برگرفته از جدیدترین منابع و اسناد مربوط به سازمان بین‌المللی دریانوردی است و سعی شده است تا لحظه تدوین نهایی برای چاپ آن، به صورت مستمر بروزآوری شود. این امر منتج از این مساله است که سیر تدوین و اصلاح قوانین در این سازمان با توجه به فعالیت ارکان متخصص و متنوع آن با سرعت و مطابق با نیازهای روز جامعه بین‌المللی دریایی حادث می‌گردد.

سید باقر میرعباسی

حمیدرضا اکبرپور